

Діло

виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, П. пош. Конто пошт. шваб. 143.322. Адреса для телеграм: «Діло», Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в країні 450 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехо- словацькій 30 ч. к., Румунії 15 л. лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ш. — Зміняє адресу 1 зол.</p>	<p>В СПРАВІ ОГолошень ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ- СТРАЦІЇ ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.</p>
---	---	--

Ухвалення зміни конституції і повноважень.

Конституція Польщі з 17. березня 1921 ухвалена в третьому читанні. — Уряд одержав повноваження. — Буря в соймі. — Сойм не буде розкритий. — Ліквідація міністерства публичних робіт. — Проект мін. Млодзинського.

Варшава, 22. липня 1926.

Ціле нинішнє засідання сойму було виповнене голосуваннями над змінами конституції і над повноваженнями для уряду. Щодо зміни конституції, то прийнято всі зміни, ухвалені в другому читанні (більшістю 246 голосів проти 95), а крім того право президента видавати декрети, що матимуть значіння законів (§ 11 в цілості). Взагалі щодо з-конопроєкту про повноваження, то на нинішньому засіданні перейшли всі поправки, реорганізуючі та упрощуючі державну адміністрацію, упорядкування правового стану, виміру справедливості, як також суспільних чинитів, а також в обсягу заряджень, що матимуть на ділі забезпечити бюджетову рівновагу, стабілізацію валюти і напругу господарських відносин у державі, а зокрема також в ділянці рільництва й лісництва.

Текст законопроєкту про повноваження, прийнятий у третьому читанні, звучить:

Ст. I. Уповажнюється президента рїчпосполитої до видавання розпорядків, що матимуть значіння законів, в обсягу законів, незгідних в конституцію і виконання її постанов, передбачуючих видавання окремих законів, реорганізуючих та упрощуючих державну адміністрацію, упорядкування правового стану, виміру справедливості, як також суспільних чинитів, а також в обсягу заряджень, що матимуть на ділі забезпечити бюджетову рівновагу, стабілізацію валюти і напругу господарських відносин у державі, а зокрема також в ділянці рільництва й лісництва.

Ст. II. Ці розпорядки не можуть дотичити справ, вчислених у ст. III. уст. 4., ст. IV., V., VIII., XLIX уст. 2, L, LX і LXIX конституційного закону, як також накладання нових податків і публичних оплат, підвищення мит, збільшення здавкових білетів і більшону понад дотеперішні управління, збування, заміни й обтяжування нерухомого аерж. майна, зміни виборчої ординації до сойму і сенату, самоврядних законів, зміни границь воєвідств, язикових і шкільних законів, а також супружого права.

Ст. III. Закон обов'язує до дня уконститування слїдуючого сойму.

Ст. IV. Виконання закону поручається президентові ради міністрів і всім міністрам, кожному з них у його власній обсягу діланія.

Ст. V. Закон входить в життя з днем його оголошення.

При голосуванні над цілістю стався інцидент, який причинився до великої бурі в соймі. Перед голосуванням над цілістю пос. Недзьялковський (ППС.) зажадав поіменного голосування. Віце-маршалок Дембський зажадав піддержки цього внеску. З уваги на те соціялісти і славянські меншости встали. Всеж таки маршалок оголосив, що підтримка невинтарчаюча і зарядив звичайне голосування. Повстало велике замішання. Голосували проти повноважень ЗЛН. (дуже здекомплювало). Народ. Роб. Партия, соціялісти, слав. меншости і радикальні групи. Після оголошення маршалком, що закон прийнято, настала невольна буря, при чому роблено закид віце-марш. Дембському, що він допустився надужити при голосуванні. Дембський змушений був перервати засідання і звернутися до конвенту

сеніорів. Конвент сеніорів ствердив, що частина сойму не чула дворового закликку віце-маршалка і через те при голосуванні не піднялася з місць. Конвент прийняв усєж таки, що голосування відбулося формально і з приводу того годі творити прецеденс для ще одного голосування.

По перерві віце-марш. Дембський повідомив пленум сойму про постанови конвенту сеніорів, після чого прийнято резолюцію про умиротворення адміністраційних кар.

На деннім порядку засідання в п'ятницю — справоздання конституційної комісії про внески на розв'язання сойму.

На вчорашнім засіданні конституційної комісії велася довга і дуже завзята дискусія над справою розв'язання сойму і зміни виборчої ординації.

Референт пос. Недзьялковський (ППС) був думки, що зміна виборчої ординації, пропонована правіцею, не матиме впливу на зменшення кризи парламентаризму. Ця криза може бути зменшена тільки через відсвіження представництва народу. Пос. Петрицький (ЗЛН) іменем правіци ставить внесок: Сойм постановляє полагодити по-сольські внески в справі розв'язання сойму по ухваленні зміни виборчої ординації до сойму і сенату.

В дискусії над цим внеском представники національних меншостей і лівіци ствердили, що розв'язання сойму є konieczністю і заповідали гострі виступи проти проєкту зміни виборчої ординації. За розв'язанням сойму заявили послі: Хруцький (Український Клюб), Грінбавм (Жид. Клюб), Попель (НПР), Валерон (Стр. Хл.) і Багінський (Визав.). Представники правіци висловили думку про оздоровлення парламентаризму через зміну виборчої ординації. В голосуванні прийнято внесок посла Петрицького 17 голосами проти 13. Посол Недзьялковський зложив реферат, тому референтом комісії обрано пос. Петрицького. Референтом „меншости“ став пос. Чапінський.

Соймова комісія публичних робіт вислухала відповідь міністра Броневського на запитання посла Посацького в справі реорганізації міністерства публичних робіт. Міністр сказав, що на засіданні ради міністрів дня 22. ц. м. запала деїція, якою міністерство це касується з перенесенням усіх його справ до компетенції міністерства комунікації і внутрішніх справ.

На найближчому засіданні ради міністрів мають розглядати проєкт міністра внутр. справ Млодзинського про основні розв'язання справи національних меншостей у Польщі. Проєкт держать досі в таємниці.

Біржа.

Гроші.

Тенденція знижкова. Оборот слабкий. Валюти: амер. долар до 9.15, канад. дол. 8.95—9.00, чеська корона 0.26—0.30, лей 4.25—4.50, франк 0.90—0.92, шваїц. франк 1.05—1.14, англ. фунт 42.00 до 42.50.

В огірковому сезоні.

Поліцейські містери і газетні Швабьки Гольмеси.

У Львові і на провінції переводять від двох днів по численних українських домах туси. Одночасно „Пат“ (польська телеграфічна агенція) подає до відома, що з доручення прокуратора апеляційного суду в Кракові політична поліція краківська, львівська і перемиська перевела ревізію які викрили нову велику організаційну сітку української шпїонажі, що працювала по дорученням з Берліна. Ця організація, пишуть, є подібна до історії, відомої за процесу О. Бессарабової; німецька шпїгунська організація користувалась виключно українськими студентами в Кракові, які переїхали туди після ліквідації тайного українського університету у Львові. Студентська українська колонія в Кракові, складена з 400 студентів, була резервоаром агентів на службі німецької дефензиви. Слідство знаходить щораз цікавіший і ширший матеріал, з якого покищо не можна нічого оголосити.

Стільки урядовий комунікат. Фактом є, що туси й арешти продовжуються. До згаданих учора осіб слід додати ще ревізії у д-ра Саїка, інж. Вінцьовського, студ. Павлика, О. Гузара, арешт студента Івана Грєцака в селі Туринка (жовківський повіт). Тих кілька імен є тільки доривочно схоплених, переданих нам випадковими захожками до редакції. Коли поставити поруч себе прїзвища людей, в яких роблено туси, важко догнати, по якій нитці йдуть поліційні розшуки. Хоча все слідство окутане мрякою суворой тайни, „Газета По-ранна“ вислала свого генїального репортера на місто і той на підставі інформації, придбаних особисто та телефонічно, „сконструював цілостью незвичайно сензаційну аферу“. З дозвезної статті не можна дізнатись ні однієкого реального факту, тому, що репортер не хоче перешкоджати дальшому слідству, а поліція не хотїла дати йому ніяких інформацій. Однак „найзагалїніші відомості“ такі, як у згаданім вище комунікаті; далі: арешти на провінції йдуть тому, що студенти розїхались на ферії; у Перемішлі арештували 20 осіб, є там цивїлі та бувші українські військові, а навіть... 4 малолїтні учениці української вчительської семінарії. „Вже тепер можна твердити з повною рішучістю, що є це ліквідація одної з найбільших шпїгунських акцій, яку колинебудь відкрили на терені нашої держави“.

Вся ця ревелация називається так: „За Юдїни сєребренники продавали довірочні військові відомості сусідній державі“.

Побачимо, скільки в цих інформаціях правди. Але вже без огляду на вислїдки слідства нинї вся польська суспільність після таких статей заявить в один голос, що всі Українці живуть з німецьких марок, шпїгунських політиків кричати, що Українці є, як це вони доказували, німецькою інтригою. Краків, який має стати осідком Studium Ruthenum, є гніздом української шпїонажі, а польські дипломати матимуть новий аргумент перед світом, чому їх політика супроти Українців є єдино доцільною та спавєзливою.

Краса і нужда.

Рятуймо наші гори!

Гарно у наших горах. Кожна клява чи зерх величчї, тасмні. Є ще пїднікі ліси й широкї полонини, грїзні скали й самїтні яліци на них. А в потоках хрустальна вода — бистра, рвуна. В нїй відбивається глїбїнь голубого неба, обрамована границею лїсів. У чистім воздуху мчаться вітри. Рай на землі.

Але наше населення в горах мало шїнїть собі той рай, не користуєтєся його багатства. Бо лїси в чужїх руках та й полонини в бїльшости чужї. І те, що в лїсах і на полонині, в бїльшости чуже. Не де мешканців гір — Гуцулів, Бойків, чї Лемків — належать усі стада худоби й овцє, що пасуться на полонині. Заборонено Гуцулові, Бойков чи Лемковї вбити „звірку“ в лїсі бо „звірка“ це власність тих, чїї лїси й полонини, а врештї усі ми — на горах чї в долах — підозрілі й невольні нам носити аброї.

Будовою тіла, вільними рухами, мовою, що мережана багатством старовинних українських слів — гарний наш Гацул, Бойко чи Лемко. Він, мов орел, задивлений в далечїнь гірських верхів, заслуханий в шум лїсів, у шепїт потоків. Та рївночасно й засумований своєю нуждою...

Земля не родить, бо вона скала. А де й є кусок урожайної рїдї, там нема можливості як слїд її справити. Штучних погноїв не уживають, а треба би було тут дуже, головно томасівки. По кожному дощї забирають дикї води й несуть геть у доли врожайну землю.

Плекають у горах худобу, віди. Та худоба чимраз зводиться, про її расу нїхто не дбає навіть так, як дбали колись перед війною. Багато треба на її удержання. Полонини своїх вже майже нема — треба дорого платити за випас на чужїй полонині. А цїна худоби нїяка. Відбирають її від мешканців наших гір найчорніші з чорних спекулянти й цїлком нищать населення тоді, коли скуповують від нього рогату худобу чи вівці, щоб вивозити їх аж до Відня, або тоді, коли купують кремезні „гуцулики“, щоб їх відпродавати на інших торгах таки тут у горах.

Є від худоби набїл. Та виробів з нього лїт, якими вони були у нас ще 600 лїт тому взад — цїлком не відповідають вибагливому смакові цивїлізованого населення. Тому й не цїняться як слїд, а збувають їх також лишень через усіяких спекулянтів. Ще є овна з овцє і скіри, є й дерево у багатших на продаж, є багато деревних виробів. Та чї деревний промисл зорганізований, чї його вироби корисно збувають? Та й килими Косївщини широко знані. А чї те киликарство стоїть тут високо під оглядом продукції, чї організується, чї хтос прихильний народів шукє при кожній нагодї жерел збуту для тих виробів?

Сумний мешканець наших гір, нужда в нього, розлука. Він, як консумент, цїлий рік мусить купувати поживу. Головно кукурудза йде в горах. Ми ніколи власними організаціями не доставляли поживи в гори спекулянти в Коломиї чи в Косові, Надвірній, Богородчанях, Калущі, Поднії. Синеїдську Ско-

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Вихас Видавничої Співки „Діло“ З друкарні Видавничої Співки „Діло“ Львів, Ранок ч. 10.

Конкурс

Американський конкурс краси. До кінця цього місяця, одержить кожда гарна дівчина в кожній філії Народної Торговлі за оплатою нормального піна пакет цигаретного екстракту "Агрумін", що становить 30 свіжих цитрин. Інформації щодо умов і курсу уділіть Генеральна Репрезентація в Польській фірмі "Агрумін" "Титан", Львів, Рівнянська 6. 12476) 9-10

Звідки береться така недостача руку, така мовчанка? На те кожний з нас має від самого уродження готову відповідь: Є то старе хвище нашої "програмової" інерції, освічене традицією. А проте крайня пора опам'ятати бодай молодше покоління, як не себе самих на старі дні, що то роду явища неперодичні й незарадності стали вже видавни дуже аномальними для нашого внутрішнього устрою, що з такими патологічними об'явами треба розправитися, як із спорохнялим пережитком.

Щоб рушити справу з мертвої точки, треба великих закладових і оборотних капіталів, треба спільними силами сфінансувати наше громадське, кооперативне життя. Волею під увагу дрібний, майже мікроскоповий примір. Наші сільські кооперативи роблять постійно замінні поступи. Вони вже біля 600 аконів покладають передають річно Повітовим Союзам на суму грубо доверх мільона доларів. У хустках і кошках зносять те все ранньою порою діти й бабусі в глухих селах до своїх кооператив і до яких 20 довітових міст. Що з тим курячим добром роблять сьогодні Повітові Союзи українських кооператив? Відома річ: з конечності відпродують, правда, вже не Юдкам з Болехова, лиш марморайним експортерам, що їздять автами з Львова до Берліна. А чому не Центросоюзів у Львові? — з досадою спитається невідний патріот, геніально вишколений в партіях тарока, віста, в годівлі канарків або на зліт у управлінні володінні експериментом. На це треба почути компетентну відповідь: Центросоюз у Львові не має на те окремих "дурних" 30 до 40 тисяч доларів, щоб закупити товар на час (на мінути рахований!) від своїх власних, йому підчинених Повітових Союзів...

Як бачимо, сметанку збирають і дальше Жиди, а Центросоюзів лишастись одною оскомною більше. Коли ми йому придбали не 40, але 40 тисяч доларів до обороту на згадану вище ціль, ми моглиб

ПАША, ЗБІЖЖА І ДВИЖИМОСТІ

не підлягають примусовому обезпеченню в П. Д. У. а., т.му повинні бути обезпечені лише в "ДНІСТРІ". Ці предмети є дуже часто більшість вартісні чим самі будинки, тому нехай кожний обезпечить їх як найскорше в Т-ві "ДНІСТЕР". Товариство Військових Обезпечень "ДНІСТЕР"

69 Львів, вул. Руська ч. 20. 5-10

опанувати увесь ясний експорт у цілій Східній Галичині, який обчислюють на біля 2.000 вагонів річно в ціні 4 до 5 мільонів доларів. А що ж казати про фасолу, збіжжя, худобу? А окремо про імпорту всього річного збіжжя, а ще окремо про річний промисл і т. д.? Чи треба додавати, що з кожної такої рубрики, в нас іще зовсім неналаджені, можна навіть при слабкій адміністрації надіятися по кількості тисяч доларів заробітку щорічно на чисте? Кілька то шкіл, Просвіт, стипендій можнаб теплою рукою заснувати?

Що справу мусимо якнайскорше сполукаризувати в українських махах. Бо тільки здорова, всеобіймаюча економічна система, основана на раціоналізованій та сфінансованій господарській житті, може мати епохальне значіння для поневоленої нації. Чи можна надіятися, що в кругах української інтелігенції найдуться окремі ідейні гуртки для пропаганди й переведення в діло нашої живої, правдивої "національної економіки"?

Вимоги часу й наша національна свідомість, на яку зовсім оправдано з гордощами так часто покликуємося, кажуть нам вірні, що ми при сильних заходах зможемо й на економічному полі вибитися зпід всевладного впливу чужинців. Треба тільки хотіти й розумно до того заборятися.

Я вже попередно згадав про конечність висунення на перший план організаційного проекту для заради нашої головної фінансової потреби. Проект звучить: Нам слід приступити на широку мету до організації систематичних, масових, поголовних, дрібних, звальоризованих ощадностей! Річею наших діячів і преси є правильною, передуманою і терпеливою пропагандою загігти й закликати всіх, що вірять в живучість українського народу, до діла—праці для себе самих і для рідних дітей.

боці — себто працю над гармонією духових сил.

Працюючи над тим новим майбутнім, людство буде вже мати за собою ті всі труднощі, що спинюють вільний розвиток людського духа. Вирвавшись з опон соціальної неволи, оздоровивши себе свіжим економічним рухом, прийдешній герой за щастя людини вже звернеться сам до себе, віддаючи весь огонь свого духа власній внутрішній красі.

В цьому поході пращючого людства і ми не повинні лишатися позаду. Мусимо не лише споживати плоди культури, але брати в ній участь. Подільсько-степову сонність з її рефреном "Гей! соб, воли круторогі!" мусить прокинути зі сну електрика, а тисячі радіо-апаратів навязати взаємини земляка зі світом.

Займе тужити за поезією степів і курних хат. Англійський естет Рескін не дозволив провести залізну дорогу через свої поля, бо це дразнило його естетичні почуття. Часи змінилися! Природою і Верхарн у любови до людства черпали своє поетичне натхнення серед стукоту коліс і кружляючих поясів фабричних моторів.

Модерна людина мусить полюбити машину, цей добродійний твір зорганізованої людської думки, бо вона виконує йому тяжку працю, дає хвилину спочину його рукам та тварині і дасть колісній людині змогу вільніше вслухуватись у голоси своєї чужої душі та шукати догори до її гармонії та разодів.

Такий фонд, зложений дрібними сотиками, але поголовно, правдивий рідний капітал, слід тримати в окремій евіденції під наглядом спеціальної громадянської Економічної Ради, іншими словами — в евіденції всіх, хто лише хоче й повинен ним заінтересуватися. Люкувати його можна усівно денебуди, після аказівок кружків по кредитових відділах наших кооператив, по касах, (у Львові, в Перемишлі), або можна його навіть тесарувати в певний спосіб, як хто волить.

Першою буквою економічної мови є: "Гроші на стіл!" Другою буквою шойно буде: "Що з грошми робити?" Мається розуміти, що гроші підуть на найактуальнішу поацію. Берімся отже негайно до діла! Робім це з вірою в розум та ідейність більшості нашого громадянства, наперекір ріжним хом'якам, що витрачують долари по чужих підприємствах, наперекір усім інертним мудрагелям, що зневірилися в можливість нашої раціональної організації.

Ю. Гіриня.

По широкому світі.

У Франції сильне замішання у звязку з упадком одноденного кабінету Ерію, який не одержав піддержки парламенту. Між населенням паніка. Люде вибирають з банків свої ощадності, бо франк падає стрімголов і ціни на харчі та товари зростають. Англійські туристи купують масово предмети роскоші за фунти, які зросли до незвичайної висоти курсу. На вулицях почались уже демонстрації проти чужинців, головню Американців, яких уважають винуватцями фінансової кризи.

В Англії припинена продукція заліза внаслідок недостачі вугілля. У вуглевій кризі нема покищо ніякого поступу.

Америка відмовилась узяти участь у проєктованій міжнародній митовій конференції.

У Калькуті Гіндуси та Мусульмане ріжуть себе далі; при бійках ранено 12 поліцаїв.

У Греції ген. Пангальос дістав диктаторські уповноваження. Одночасно з цим драхми на біржі падають.

НОВИНКИ.

— Одинокі ластівки, які навідувають наші політичні статті, чи є вони на тему старого курсу польської політики, чи нового — білі плями. Просимо поглянути на ачорашню вступну статтю, що біліз чотирирома великими цятками. Є це 72 цьогорічна конфіскація.

— Вулиця Академічна і гумор. Уже рік львівські громадяне придивляються з насолодою енергійній праці управи міста, яке хоче перетворити Академічну вулицю в широкий великоміський бульвар з деревами і бетоном. Але така праця не абишо. Тому шокілька місяців інженіри змінюють свій план, але не змінюють вигляду вулиці, яка є постійним румовищем, з ямами і горбками, недоступним для переїзду. У звязку з цим подіваю гідним пляном прикрашування міста якийсь жартун дав до "Слова Польського" таке оголошення: "Інженіри, що регулює Академічну вулицю, візьмуть на власний кошт для праці над 5-ою Avenue в Нью-Йорку з великою нагородою. Зголошуватись "Hotel George 10". Жало цього дотепу звернене на адресу панків, близьких до "Слова Польського", з яких один контролює регуляцію вулиці, а другий є інженіром, що приготував вічно нові пляни. "Слово Польське", пошвишись у дурні, прикидається, що дотеп його не торкається і поважно обпинувае магістрат, який пинаво не має міської роботи, видаючи гроші зовсім непотрібно на театр. Чи треба кращого театру, як уся ця комедія з фінансами?"

— Пенсійний Інститут і наше громадянство. Цітаємо лист а

„Має смак!“
кажуть так на того,
хто їсть тільки цукорки
з першої української
фабрики
„Фортуни Нової“.

жатею від одної нашої провінційної установи, що "Пенсійний Інститут" приватних українських службовців" у Львові експонує від неї довжні премії за обезпечення працюючих там урядовців. Розуміємо важке становище установи, яка удержується коштом приватних людей. Однак й творити цієї установи повинні розуміти обов'язок супроти громадян, які там працюють і супроти нашої інституції, яка дає про забезпечення приватних урядовців. "Пенсійний Інститут" мусить держатись існуючих законів і статати довги, так само як державні установи стагають податки. На жаль, наші громадяне розуміють конечність плачення ріжних податків, а не розуміють цього обов'язку супроти власних земляків, яких треба обезпечувати і супроти власного "Пенсійного Інституту". Чи наші земляки воліли би, як би цей податок стагала польська установа негайно, всіма засобами?

— З документів доби. Вей пам'ятаємо, як за панування Австрії, яка була монархією, польські товариства вивішували скрізь свої національні герби та ознаки і австрійська влада не добувала в цих вивісках ніякого злочину, раумуючи, що двоголовий чорножовтий орел не є тим самим, шє червоно-білий орел з одною головою. Тепер маємо польську республіку, яка забула про це все і її урядовці на сам вид емблеми льва, св. Михайла чи тризуба по падають у святе, конституційне обурення. Прощу читати:

„Zdarzaja sie wypadki, że ludność na pomnikach, krzyżach, a nawet na bramach i murach cerkiewnych umieszcza czy to napisy, czy też oznaki np.: godło Zjednoczonych ziem polskich" (herb Ukrainy w kształcie trójgłowego) mające charakter demonstracyjny i antypolski, względnie polityczno-agitacyjny. Również stwierdziliśmy, że towaryżstwa takie jak czyste „Prosveta”, „Rostup” i inne organizacje i zaskaki ruskie używają godła Zjednoczonych ziem polskich wystawianych bądź w swych lokalach, bądź na zewnątrz swych budynków. — Ponieważ używanie napisów, godła i oznak mających charakter demonstracyjny i antypolski jest niedopuszczalne, przeto zakazuję u niezwłoczności tego rodzaju napisów czy też oznak w miejscach publicznych. — Winni niezwłocznie znieść z tego zakazu będąc podlegając do odpowiedzialności karnej w drodze administracyjnej za przekroczenie § 11 c. k. rozpr. z 20. kwietnia 1854 D. u. p. Nr. 96. — Gdy nad używaniem przez stowarzyszenia i niepolityczne tych godła przedstawi się jako wybitne wkroczenie na terytorium polityczne, wskutek czego stanowi u tych towarzystw w przekroczeniu statutu, przeto niezależnie od podległości przewidzianych tych stowarzyszeń do odpowiedzialności karnej w myśl powyższego wyżej rozporządzenia, byłbym zmuszony zawezwać do odpowiedzialności względnie przed sądem Województwa wniosek na rozwiązanie danych stowarzyszeń. — Niezależnie rozporządzenia należy natychmiast ogłosić w sposób w glosie praktyczny i ogólnie mi o wykonaniu, podając dzień w którym zostało do wiadomości publiczne ogłoszone. Starosta: Kosiński, w. r. Za zgodność z oryginałem: підпис нечиткий.

— Пражня честь. Відомий польський публіцист, що живе постійно в Парижі, К. Смогожевський, вибив по лінії секретаря польської амбасаді в Парижі за те, що він спричинився до рішення "Союзу бувш. комбатантів", яке виключило Смогожевського зі своїх членів за нечесну поведінку. "Газета Паризька" подає до цього інциденту такий коментар: "Слід означити, що кампанія проти п. Смогожевського під егідою Народної Демократії, який не пошукує те, що він покинув в Парижі". А соціалістичний "Дзвіник Ліжон" називає Смогожевського "Войовничим ендеміком". До якої партії належить тепер п. Смогожевський, не з'ясуємо. Чено одно: що за привітання.

скарби природи та викрити нові шляхи могутності.

Покішо душа модерної епохи виснажена гарячковою працею, розбурхана морем кипучого життя мучиться і бється сумнівами на грані двох світів: зруйнованого минулого з його святощами вікових чеснот та майбутнього, ще хаотичного і незнаного.

Та життя історії пливе не як ріка сумішних безумних людських вчинків, що виповнюють річище епохи, але під ним бється жива течія чистого людського ідеалізму.

Ті іскрові хвилі — ця електрична дрож, що заливає землю думками і музикою людською, ця виміна думок радіо-апаратами між всіма спраглими людьми — не дає людині вортоття, а жене її вперед, розкриваючи світ нових завдань та досягнень.

Простір вже перестав ділити людство: порозуміваючись між собою на асьому глибокі, воно йде радісно, зі спрагою і вірою до братнього об'єднання. Бо на людські сили ще жде щось краще та цінніше, гідніше завдання людини, ніж те, що вже досі досягнене. Те нове викидане ще мерехтить за об'рями людської туги, закриті багатствами нагромадженого тeler матеріалізму, його музика ще пригнітає стукотом машин і моторів; але колись, коли людство стане заспокоєним власником всіх скарбів землі і здобуде всі вишні засоби цивілізації, поставити на перший план як передню сторожу щастя те, про що тепер мусить забути і залишити на

лім, Підбужу, Сяноку, Новім Санчі. З близької Мадящини або в Румунії йшла через їх руки в гори кукурудза, та йшла за подвійну ціну, як в Будапешті чи на нашій Буковині. І виробив мешканці гір відбирали ті спекулянти за пущу ціну, щоби продати з зиском потрібним-позитивним. Зате несли й несуть ще ті спекулянти в гори трутину — спирт. Ніде так в Галичині не розсілися коршми, як по селах наших гір. Вони там величчі, як палати, а їх власники правдиві дуки. До них належать — за горілку видурені — ліси й полонини. І тартаки над потоками їхні. А Гуцулі, чи Бойки, чи Лемки щораз бідиші, щораз більш обдери, щораз голодніші.

Що робили ми, що робимо нині для ратування мешканців наших гір? Нема ніякого сумніву в тім, що ті мешканці — це найбільш нещасне, найбільш використовуване українське плем'я. А наприклад кооператори тільки й шукають найбільш нещасних, щоб їх ратувати. А чи ратуємо так, як треба, й Гуцульщину, Бойківщину, Лемківщину? Там найбільше треба кооператив, треба праці в кооперативах. Головно споживчу кооперативу треба там зараз розвинути, а далі кінечним є спільний збут навію й досконалення молочних виробів, спільний збут худоби, овець. І промисл кінечного треба там розвинути, досконалити його, найти йому ринки збуту, щоб нарівні нас працюючі й щоб йому відповідно за це платили. Та ще треба було заманювати в наші гори якнайбільше літників та так їм там уладити життя, щоб видаткували для нікого нічого, а тільки для користі наших гір. Останніми роками дійсно багато літників приїжджає в наші гори. Хто не знає Косова, Дорн, Яремча, Підлютого? В усіх найменших гірських місцевостях повно тепер літників, не тільки з українських, але й з польських земель. Щораз більше може їх тут бути, щораз більш користі для місцевого населення можуть вони давати, колиб усе так уладити, щоб літникам було вигідно й усіх манили наші гори. Правда, відповідних доріг треба для цього й перевозових авт, але треба й будинків віль і добре ведених кухонь. Будинки віль могли би ставляти по горах місцеві спілки, але щодо кухонь, то вже треба би було давати наших хлопців і дівчат з тих околиць, де найбільше їде літників, на практику до кухарів або в дотичних околицях вести кухо-

варські школи й інші такі курси. Українська кооперація під Польшею розвивалася головню там, де ліпші землі, як Густинщина, Чортківщина, Тернопільщина, Рогатинщина, Підгаєччина. Також в підгірських політах масмо гарно розвинену кооперацію, як ось у Станіславівщині, Стрийщині, Самбірщині. Розвинули ми в тих повітах за 5 повоєнних літ головню споживчу кооперативу й вже думаємо про поважний збут хліборобських продуктів. Так депо в долах зорганізований наш консумент уможливив розвиток української продукції. Наприклад заводи кооперативу стоїть неале й "Нова Фортуна" й "Мута" й паста "Елегант". Та хтож піклується тим, щоби й у горах кооперація приносила плітку населенню? Погляньте на карту нашої кооперації в Галичині і побачите, що власне ті повіти, які найбільше потребували би всякого роду кооперативу, як ось Косівщина, Надвірнянщина, Солотвинщина, Долинщина, Скільщина й даліше на схід аж до Нового Санча — це далеко кооперативно не зорганізовані. Отже там треба негайно усіх родів кооперативу, треба і споживчих, треба й кооператив збуту худоби, там повинен бути осередок нашого молочарства, деревного і ткацького промислу. Ми занедбали наші гори, не складаємо в них дошліної, твердої праці. А й треба зараз, негайно. Треба пляну, як ратувати наші гори — найкращі закутки України, треба жертвених, метких робітників, щоби щоденною, сірою працею виконували плян. Коли не буде скоро такої праці в наших горах — то в теперішніх умовах під Польшею зведеться, загине марно тамошнє наше населення.

А. Гаврилко.

Радянська Україна.

На культурно-науковому фронті.

Колегія Народного Комісаріату Освіти затвердила постанову про Український Науково-дослідний Інститут Книгознавства. Інститут має об'єднати всю науково-дослідну роботу бібліологічного характеру на Україні. Інститут узгоджує в тій цілі пляни діяльності усіх книгознавчих організацій, розробляє методи книгознавчої праці та скликає відповідні з'їзди і наради. Інститут видає також наукові праці з теорії та історії книгознавства. Для популяризації книгознавства Інститут має організувати курси, вистави і при-

людні наради. Для своїх дослідів Інститут має право користуватися всіма книгозбірнями і бібліотеками в межах УСРР, а зокрема київського Всеукраїнського Бібліотекою України. На чолі Інституту стане призначений Нар. Комісаріатом Освіти директор, що буде також головою наукової ради Інституту. В склад ради входять керманічі поодиноких секцій, наукові співробітники й аспіранти. Для постійної інформації про книгознавство в інших краях Інститут буде мати окремих кореспондентів.

Всеукраїнський Красназничий Комітет дівав дозвіл від Народного Комісаріату Освіти на видавання періодичного журналу. Журнал буде присвячений виключно справам науково-дослідній і практичній праці на полі красназництва.

В Полтаві кінчають будову центральної гравіметричної станції на Україні. Завдання станції — гравіметричними методами (при допомозі означування сили тягіння) і при допомозі магнетних спостережень означувати місця, де є поклади всяких пород мінералів. До того часу досліджували на Україні силу тягіння в 4—5 пунктах. Нині мандрівна експедиція тієї станції закінчила дослід в 10 промислових районах. Станцію побудували в Полтаві тому, що на її ширині проходять дві ескриві зірки, за якими можна слідувати вдень і вночі. Станція вивинена в найновішія знаряддя та приносиває до найновіших виног науки.

Народний Комісаріат Освіти затвердив постанову про державні курси чужих мов. Курси мають організувати на кошти місцевого бюджету. За науку будуть платити усі без огляду на своє соціальне походження і матеріальне забезпечення. Робітники та урядники будуть мати полекші у плаченні за навчання.

В 1929 р. припадає 65-ліття з дня народження письменника М. Коцюбинського. Рада Народних Комісарів доручила Нар. Ком. Освіти розробити загальний плян переведення по всіх Україні збірок на відкриті пам'ятники М. Коцюбинському.

Як росте чисельність КП(б)У.

З офіційного комунікату КП(б)У про підсумки зросту партійної організації на Україні в 1925 р. довідуємося: число робітників від 18-річних збільшилося в партії в 1925 р. на 24 відсот.; селян збільшилося на 39 відс. Скільки Українців збільшилося в 1925 р. на 7 відсот. Число жінок у КП(б)У зросло в 1925 р. на 12 відс. Комсомольців

прийнято в тому самому часі до партії 2 тисячі.

У числі прийнятих — єдиного комуніст — є значна кількість готових кидати робітничі, що працюють здебільшого на домашніх роботах, вступили до виробничих останніх гітани. А тому не мають відповідного виробничого стажу, не можуть школи масових пролетарських організації разом з тим покіткою майля вісті організації (партії) за рахунок старих інвалідів, кованих робітників, які робили. Серед прийнятих по категорії селян є значна кількість, пересіло до відданих, що не працюють в сільському господарстві, не мають до нього ніякого відношення і фактично є сільськими дивачі.

В комунікаті партія перестерігає усі партійні комітети перед тим, щоби не впускали до партії людей, які не йдуть туди в ідейній потяг, не на те, щоби їй допомогти, але тому, щоби використати своє партійну приналежність для особистих цілей. Крім того закликає партія усі партійні комітети, щоби вони звернули особливу увагу на райони, в яких є компактні маси робітників України, та щоби витягли їх до партії. Центральний Комітет партії вимагає від підлеглих собі партіям також витягання на відповідний становища в кооперації, профсоюзах і громадських установах активної частини позапартійної інтелігенції. А в категорії службовців і інших доручає Ц. К. витягати до партії найкращі революційні частини української інтелігенції та наукових робітників.

Організуємо відний капітал!

В справі розбудови нашого економічного життя.

В попередній статті ("Діло" ч. 140) я старався звернути увагу нашого загалу на те, як невисказано велику далекосяглість для стовпів життя, культури й загального значення українського народу мало би піддигнення нашого економічного життя до якоїсь, бодай скромної середньої міри, бодай до десятої частини нашої дійсної, об'єктивно спроможности як нації. Та велика народна справа є, що правда, всім здавна відома; а значиний рішучий відступити пишуть про це щораз частіше наші часописи, однак ніхто з кругів української інтелігенції не видавляє й прилюдно в строго активній розумінні, себто в приміненні до ділової практики нашої організаційної ініціативи.

П. М. МИКОЛА КОЗИЦЬКИЙ.

Радіо.

(Докічення.)

Тільки завдяки працюючим мізкам і м'язам ми користуємось тим всім, що дає нашому життю безпеку, згоду і зміст. Модерним геросом є герой праці. Він володіє стихією і керує масою. Кожна жива маса, щоб не дати собою керувати иншим, мусить сама виконувати тверду, дошліну працю, ідучи в загальному поході працюючих, з рівним змістом і темпом. В гомоні змагань відзивається творчий людський геній, віддаючи на користь людям всю земну кулю з її багатствами. Парою та електрикою поборою матерію та простір. Лишається ще боротьба зі смертю. Та вже в лабораторіях лікарів крає сочки дрібновиділи пробивається "vision", а з дослідів Штейнаха та Воронова промінь надії продовжити пасмо людського життя. І одночасно мільйони людей переживають щоденний хліб, невідомі герої праці з молитовним захопленням піддержують горнило знання, здобувачи всі свої засоби для кращого людського існування. І хоч одні з них падають, то інші негайно їх заступають, ідучи вище до мети. Зневіра та розпука ніколи не є їхнім другом. Падають та знов піднімаються — ось зміст та краса життя людини.

І ціле людство в свій невстигний жадебіт постою та самодоскона-

лення падало та знов піднімалося. Психіка кожного з нас заломлюється там, де вирінає питання, чи доля людини у процесі всевіта залежить від абсолюту поза межами туземного життя, себто остаточної мети, щастя, чи засоби до цього щастя лежать у самому людстві, а можливості його досягнення не лежать поза межами його власних сил. Коротко: чи чоловік повинен сам будувати і здійснити свій щастя тут на землі, чи віддати себе в опіку вищій абсолютній силі. Самоодольність чи поміч і захист згорі?

І завсіди і в рівній силі вибухала та горіла в душі людини туга за посмертним злиттям з абсолютним джерелом вічного блаженства, то знов віра в себе, краса самообожання, досягнення гармонійної рівноваги та досконалості власними засобами на туземному ґрунті. В тій цілі визнавши першою релігію віддавали всі свої сили для адобуття квалітативних вартостей життя, удосконалюючи живі цінності, як мистецтво, мораль, політику, релігію, зазначі, методи виховання і всі чесноти людини.

Ті, що приймали другу концепцію як основний мотив життя, себто люде нашої модерної епохи, заданені в найближчій майбутній, кинули на арену людських змагань матеріялізм, ненаситну жажду багатства, поспіх і непередуману активність, нехтуючи вищезгаданими духовними вальорами.

Тимто повстала трігична двобічність сучасної психіки, котра, щоб

збогатитися квалітативно, механічними і науковими засобами мусить забувати про квалітативний зміст свого поспішного постою. Під ударами експанзивного походу новітнього генія почали розсипатися піраміди класичних традицій і духовних ідеалів, переданих минулими поколіннями. В боротьбі за майбутнє розгромлено минуле. Однак туга за минулим в серці чоловіка не вирає; ще приїде час духовної надбудови. Щоб заволодіти всіма скарбами нашої планети і зробити велетенський крок вперед, людина мусила створити модерну безтямну і шалену епоху, нинішню, повну найсміліших поривів, найтяжчих жертв і зусиль за повне, якнайдовше життя.

Людство вже ціле минуле століття приносило себе в жертву для цього ідеалу, то падаючи, то підносячись, в ауреолі краси та перемоги. Все його вело вперед віра в свої власні сили та невтомна праця над початим ділом. Були заломання, хвилини зневіри та виснаження, але сильна природа духовного організму все перемагала. В зеніті віри в себе, обожання розуму дійшло так далеко, що в час французької революції в святині Notre Dame поставлено на вівтарі богиню Розуму. Пізніше мрійливий герой у боротьбі за безмір людської природи кинув з глибини своєї творчої жадеби розпачливий крик: "Wenn es Götter gebe, wie hält ich aus, nicht Gott zu sein!" Та були моменти відпливу віри і сил, що приневолювали людину до хмільної реаліза-

ції та шукання полекші і внутрішнього спокою поза межами власних сил. Великий вольтерієць Брюнетер, вибравшись з паломництва до Риму, зазнав такого сильного враження при появі папи, що вернувшись до Парижа, оголосив на сторінках "Revue de deux mondes" статтю "Наука і релігія" повне багровитво науки і капітуляцію розуму як борця за людське краще майбутнє.

Коли в половині XIX ст. вибухла в Німеччині холера, Шопенгауер, утікючи з Франкфурта перед нею з міста до міста, зневірений у медицину падає на саме дно песнізму, а Гегель перестає голосити свою ідеалістичну науку. Саму пошесті холери Шопенгауер був схильний уважати за бич божий. Як майстерні здобутки досягнуто від того часу в бактеріології та в серології!

Та від цієї зневіри і бушуючої сумніва у душі мислителя дерево знання не вянуло, з черпаючи всі свої життєві соки з глибини людського духа, воно досягає своїх шпиль в ті мрійні простори, де порушується жива матерія людської душі і її тайнами та загадками. Поки що цей цілутний велитень закріплюється в своїй ґрунті і з різних галузей знання і техніки набирає нових сил, щоби вдержатись проти всіх тих ворожих елементів, що загрожують його існуванню, починаючи від самого коріння. Тому вся увага, енергія та творча сила новітньої цивілізації йдуть на те, щоби здобути та організувати нові